

Қадами I. ИНТИХОБИ МАВЗУЪ

Қадами I. ИНТИХОБИ МАВЗУЪ
Интихоби мавзуъ қадами муҳими чорабинӣ буда, номгузорӣ, самт ва усулҳои фаъолиятро дар роҳи расидан ба мақсадҳои ниҳой муайян месозад. Асосан интихоби мавзуъ аз рӯи масъала ва ё мушкилоти муайян ташкил мегардад ва он хусусияти назариявӣ дорад.

Ҳангоми интихоби мавзуъ назари субъектҳо, бахусус гуруҳҳои мақсаднок муҳим мебошад, иҷунин мебошад назарияи иқтидорнокӣ ва қобилияти иҷрокунандагон дар робита ба андешидани

тадбирҳои оянда ташаккул дода шавад.

Номи мавзуъ бояд ифодаи кӯтоҳ буда, умқи ва ё муҳтавои масъалаи (мақсади) интихобшударо дар якду чумла инъикос кунад.

МИСОЛ: Яке аз масъалаҳои, ки ҷомеаи ҷаҳониро, ҳамчунин Тоҷикистонро ба ташвиш овардааст, ин афзоишҳои экстремизм дар байни шахрвандон, аз ҷумла ҷавонон мебошад.

Пас, номи мавзуъ метавонад чунин интихоб карда шавад: “Пешигирии экстремизм дар байни ҷавонон”.

Қадами II. ТАҲЛИЛИ ВАЗЪИЯТ

Қадами II. ТАҲЛИЛИ ВАЗЪИЯТ
Дар асоси мавзӯи интихобгардида барои самаранокӣ фаъолият ва муайян кардани сарҳадоти чорабинӣ зарур аст, ки вазъияти баамаломата мавриди таҳлили васеъ қарор дода шавад.

Таҳлили вазъият одатан бо тарзу усулҳои гуногун ташкил мегардад, вале усули каммасраф ва мувофиқтарин ҷамъоварии маълумот мебошад.

Ҷамъоварии маълумот оид ба таҳлили вазъият

Иттилоот дар ҷараёнҳои идоракунии, бахусус таҳияи лоиҳа нақши ҳалкунанда дорад, чун тамоми муносибатҳо

махз аз ҳамин рукни ҳаётӣ манша мегирад. Дар ин росто гуфтори – *Касе дар ихтиёр иттилоот дорад, ҷаҳонро идора мекунад!* – мувофиқ аст, зеро дар воқеъ иттилот калиди дари бисёр муамоҳо мебошад ва дар идоракунии мавриди таҳлил, баррасӣ, баҳогузорӣ, хулосабарорӣ, танзим ва пешбурди муносибатҳо ба таври васеъ истифода карда мешавад.

Дар амал усулҳои гуногуни ҷамъоварӣ ва ё ташкили иттилоот истифода мегарданд, ки дар ин ҷо 5 намуди мутаносибан маъмули онҳо манзур мегардад.

Усули пурсиш

Пурсиш усули нисбатан маъмул буда, бо роҳи **мурочиати шифоҳӣ ва хаттӣ** ба гуруҳҳои мақсадноки одамон (мавриди тадқиқот қарор дошта) ва ё пурсидашавандагон аз рӯи масъалаҳои тадқиқотӣ ба амал бароварда мешавад.

Усули мусоҳиба

Мусоҳиба усули дигари ҷамъовари иттилооти сотсиологӣ буда, дар шакли саволу ҷавоб амалӣ гардонида мешавад. Мусоҳиб-шахси соҳиби маълумоти махсус ва ё махсусан омӯзонидашуда тариқи шифоҳӣ савол медихад ва фард/гуруҳи мақсаднок ба саволҳои гузошташуда, посух пешниҳод меамояд. Рӯйхати саволҳо/ саволнома тибқи барномаи тадқиқотӣ қаблан омода карда шуда, сипас ба мусоҳиб барои гузаронидани пурсиш таъмин карда мешаванд.

Усули мушоҳида

Дар ин усул ҷараёнҳо, ҳодисаҳо ва падидаҳои муайян аз ҷониби тадқиқотчӣ бевосита мавриди мушоҳида қарор дода шуда, воқеаҳои мувофиқ ба қайд гирифта мешаванд. Бақайдгирии воқеаҳо ҳангоми мушоҳида дар шаклҳои гуногун: ҷадвали қайдҳо, навори видеоӣ, сабти аудиоӣ,

расмгирӣ ва ғайра сурат мегирад. Яъне, тадқиқотчӣ ҳолатҳои дилхоҳро ба ҳисоб мегирад ва онро барои коркарди минбаъда пешниҳод менамояд.

Усули таҳлили ҳуҷҷатҳо

Дар ин намуди ташкили/ҷамъоварии иттилоот манбаи асосӣ ҳуҷҷатҳои расмӣ ва ғайрирасмӣ баромад менамоянд. Ба сифати ҳуҷҷатҳои таҳлилӣ санадҳои қонунгузорӣ ва меъёрии ҳуқуқӣ, мактубҳо, рӯзномаҳо, ВАО, саҳифаҳои интернетӣ, адабиёт ва ғайра чӣ дар шакли хатӣ ва сабтӣ ва чӣ электронӣ истифода мегарданд.

МИСОЛ: Мутобиқи маълумоти <http://cyberleninka.ru/article/n/problema-profilaktiki-ekstremizma-v-molodezhnoy-srede> зарур шуморида мешавад, ки дар роҳи мубориза ба зухуроти номатлуб ҷанбаҳои психологии синнусолӣ ва иҷтимоии ҷавонон ба инобат гирифта шаванд.

Бар асоси маълумоти расмӣ дар сафи ифротгароёни ба ном “Давлати исломии Шому Ироқ” 386 шахрвандони Тоҷикистон шомил мебошанд, ки аксарияташон ҷавононад (<http://news.tj/ru/news/igil-v-tadzhikistane-priznana-terroristicheskoi>).

Усули сотсиометрӣ

Усули мазкур бо мақсади омӯзиши муносибатҳои дар байни гуруҳҳои хурд, ба монанди оилаҳо, бахшҳои соҳавии ташкилотҳо, ақалиятҳо ва ғайра ҷараёндешта истифода мегардад. Омӯзиш тибқи ин усул бо роҳи ташкили тадқиқотҳои гуногун оид ба таҳқиқ ва баҳогузориҳои низоми муносибатҳои байнишахсӣ ва байниаъзогӣ амалӣ карда мешавад.

Барои самаранокии фаъолият дар самти ҷамъоварии иттилоот тадқиқотчиро зарур мегардад, ки **нақшаи фаъолияти** худро бо фарогирии як ё якчанд усулҳои тадқиқотӣ ва вақти дахлдор тартиб диҳад. Дар ин нақша ҳамчунин мебояд гуруҳҳо ва ё фарди мақсаднок муайян/

интиҳоб карда шавад, то ин ки ҳангоми таҳияи усулҳои тадқиқотӣ имконият, шахсият ва иқтидорнокии онҳо ба инобат гирифта шаванд.

Интиҳоби усули ҷамъовариӣ маълумот аз мақсади гузошташуда ва натиҷаҳои интизорӣ вобастагӣ дорад, вале истифодаи мунтазамии манбаҳои мавҷуда тавсия дода мешавад.

Ҳангоми истифодаи маълумоти дастрасгардида нишон додани манбаъ зарур шуморида мешавад. Баён кардан ва ё овардани ҳар як масъала, иқтибос, вазъият ва ғайра ҳолатҳо дар сурате воқеӣ ва ё далелнок ҳисобида мешавад, агар манбаи он нишон дода шуда бошад.

Ҳамкории иҷтимоӣ

Пеш аз таҳияи чорабинӣ ва ё лоиҳа зарур аст, ки ҷанбаҳои амалии назарияи муайянгашта, иқтидорнокӣ ва қобилияти иҷрокунандагон баррасӣ карда шаванд. Бахусус таҳкими заминаҳои иқтисодии чорабинӣ, яъне ҷалби манбаҳои иловагии маблағгузорӣ ва ё саҳмгузорӣ ба мақсад мувофиқ мебошад.

Барои ин зарур аст, ки сараввал манбаи асосии маблағгузорӣ муайян карда шавад. Албатта ҳануз ҳангоми интиҳоби мавзӯ ин манбаъ бояд интиҳоб/тахмин гардида бошад, вале барои пайдо кардани эътимод зарур мегардад, ки эҳтимоли маблағгузорӣ шудани чорабинӣ тақвият бахшида шавад.

Сипас, барои таъмини самаранокии фаъолият, таҳияи лоиҳаи каммасраф, вале таъсирбахш зарур мегардад, ки ҳамкорони иҷтимоӣ муайян карда шаванд. Дар ин зинаи фаъолият мебояд бо дарназардошти зарурати баамаломата (талаботи лоиҳа) бо теъдоди муайяни субъектҳо мавзӯ ва уҳдадорҳои ҳамкории

оянда баррасӣ карда шаванд ва ризоияти хаттии онҳо гирифта шавад.

Акнун яке аз ҳамкорони иҷтимоиро бояд, ки ба сифати ҳамкори асосӣ ва ё кул интихоб кард. Вале бояд дар назар дошт, ки дар бисёр мавридҳо ба сифати ҳамкори асосӣ ҳамон ташкилоте интихоб карда мешавад, ки агар дар татбиқи чорабинӣ/лоиҳа саҳми бештар, ба монанди маблағгузори фаъолият дошта бошад.

МИСОЛ: Барои амалисозии чорабинӣ дар самти пешгирии экстремизм дар байни ҷавонон ба сифати ҳамкорони иҷтимоӣ метавон кумитаҳои ҷавонон, варзиш ва сайёҳӣ ва телевизион ва радио ва Вазорати маориф ва илмро интихоб намуд (ниг. ба банди б) қисми 1) фасли V.).

Ҳамин тариқ бо дарназардошти мувофиқати самти фаъолият ва имконияти нисбатан васеи маблағгузорӣ (дар доираи Барномаи миллии рушди иҷтимоии ҷавонон) Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳӣ ба сифати ҳамкори асосӣ интихоб мегардад.

Вазорати маориф ва илм бошад, барои таъмини толорҳо ва Кумитаи телевизион ва радио барои сабт ва пахши иттилоот аз ҷараёни чорабинӣ/лоиҳа ба сифати ҳамкорон интихоб мегарданд.

Барои ташаккули заминаи устувори ҳамкориҳо бо ҳамкорони интихобишуда гуфтушунидҳои расмӣ (тариқи мукотиба ва вохӯриҳо) баргузор гардида аз рӯи уҳдадориҳо ва саҳмгузориҳо созишнома ба имзо расонида мешавад.

Кадами III. ТАҲИЯИ ЛОИҲАИ ДАРХОСТӢ

Барои амалӣ намудани ҳар як чорабинӣ зарур аст, ки заминаи назариявӣ таҳлилӣ ва методии он дар шакли хаттӣ ташаккул (тартиб) дода шавад. Маҳз тарҳи хаттии чорабинӣ дар умум лоиҳа ном гирифта шуда, барои роҳандозии амалҳо ва бадастории ҳадафҳои гузашташуда, ҳамчун асос истифода бурда мешавад. Бо иброи соддатар **лоиҳаи дархостӣ** ва ё тарҳи хаттӣ **шиносномаи чорабинӣ** буда, тамоми заминаҳои асосноксозӣ ва ташкилию ҳуқуқиро, аз қабилӣ таҳлили вазъият, нишондиҳандаҳои асосӣ, мақсаду вазифаҳо, роҳу усулҳои татбиқ, нақшаи амалҳо ва маблағгузорӣ, натиҷагирӣ, мониторинг ва баҳодихӣ ва ғайра фаро мегирад.

Аз ин рӯ, дар ду даҳсолаи охир амалисозии чорабиниҳои гуногуни иҷтимоӣ дар асоси лоиҳаи қаблан омодакардашудаи дархостӣ ба ҳукми анъана даромада, ин собиқа дар тамоми системаҳои идоракунӣ ба таври васеъ истифода бурда мешавад.

Лоиҳаҳои дархостӣ ва ё барномаҳо асосан шаклҳои гуногун дошта, аз сохтор ва ё тартиби муайяни инъикоскунандаи асоснокӣ, мақсад, вазифаҳо, маблағгузорӣ, натиҷагирӣ ва дигар нишондиҳандаҳо иборат мебошад. Шаклҳои лоиҳаҳо асосан аз ҷониби ташкилотҳои фармоишгар ва ё маблағгузор муайян карда мешаванд.

Дар инҷо бошад, барои истифодаи васеъ шакли умумиқабулшудаи лоиҳаи дархостӣ бо фарогирии тартибу сохтори зарурӣ оварда мешавад ва онро имкон дорад, ки дар ҳама ҳолат (барои амалӣ сохтани чорабиниҳои дилхоҳ, аз ҷумла идеологӣ) истифода намуд.

а) Нишонӣ (маълумотҳои умумӣ)

Нишонӣ ва ё маълумотҳои умумии лоиҳаи дархостӣ дар саҳифаи якуми лоиҳа оварда шуда, аз номи лоиҳа (бояд ба чорабинӣ ва мавзӯи интихобшуда алоқамандӣ дошта бошад), номи ташкилоти дархостдиҳанда, номи роҳбари лоиҳа, суроғи ташкилоти дархостдиҳанда, рақами телефон, почтаи электронӣ, маълумоти бонкӣ ва суроғи он ва дигар маълумоти инъикоскунандаи иттилоотии аввалӣ иборат мебошад.

МИСОЛ:

Дар ҳамбастагӣ ба мавзӯи дар боло интихобшуда нишонӣ чунин сурат мегирад:

<i>Номи лоиҳа:</i>	<i>Пешгирии эстремизм дар байни ҷавонон</i>
<i>Номи ташкилот:</i>	<i>Маркази «Намуна»</i>
<i>Номи роҳбари лоиҳа:</i>	<i>Намуна Х.</i>
<i>Мӯҳлати татбиқи лоиҳа:</i>	<i>12 моҳ</i>
<i>Суроғи ташкилот:</i>	<i>ш.Душанбе, кӯч.Намуна XX</i>
<i>Рақами телефон:</i>	<i>111 1111 1111</i>
<i>Почтаи электронӣ:</i>	<i>namuna@namuna.tj</i>
<i>Маълумоти бонкӣ ва</i>	<i>ОАО «Бонки Намуна», ш.Душанбе,</i>

б) Асоснокӣ ва таҳлили вазъият

Асоснокӣ бо фарогирии заминаҳои ҳуқуқӣ (санадҳои меъёрию ҳуқуқии дахлдор) ва зарурати татбиқи лоиҳа (чораҳои дар назар дошташуда), инчунин интизориҳои умумӣ ва ё таъсирбахшии он оварда мешавад.

Таҳлили вазъият дар асоси маълумоти ҷамъовардашуда дар шакли баҳогузориҳои ҳолати воқеӣ ва хулосаҳои дахлдор (мақсад ва вазифаҳои лоиҳа) таҳия карда мешавад. Ҳамзамон, дар ин қисмат вобаста ба ҳалли мушкилоти мавҷуда бо истифода аз тарзу усулҳои мувофиқ (мутобиқи лоиҳа), аз ҷумла саҳмгузориҳои

ташкilotҳои ҳамкор
маълумоти умумӣ
оварда мешавад.

Боиси зикр аст,
ки аз асоснокӣ ва
таҳлили вазъият
заминаҳои мусоид ва
муносибро барои
дастгирӣ ёфтани
лоиҳаи дархостӣ (дар
оянда низ) аз ҷониби
ташкilotҳои
маблағгузор
фароҳам меорад. Аз
ин рӯ, дар ин зина
мебояд зиёдтар
таваҷҷуҳ намуд.

Диққат: Дар ин
зина маълумотҳои
тибқи Қадами 2
ҷамъоварӣ шуда ва
қарорҳои қабул
гардида, истифода
мегирадад.

МИСОЛ: Мутобиқи маълумоти [http://
cyberleninka.ru/article/n/problema-profilaktiki-
ekstremizma-v-molodezhnoy-srede](http://cyberleninka.ru/article/n/problema-profilaktiki-ekstremizma-v-molodezhnoy-srede) зарур

шуморида мешавад, дар роҳи мубориза ба
падидаҳои номатлуб ҷанбаҳои психологии
синнусолӣ ва психологии иҷтимоии
ҷавонон ба инобат гирифта шавад.

Бар асоси маълумоти расмӣ дар сафи
ифротгароёнӣ ба ном Давлати исломии
Шому Ироқ 386 шахрвандони Тоҷикистон
шомил мебошанд, ки аксарияташон
ҷавононад ([http://news.tj/ru/news/igil-v-
tadzhikistane-priznana-terroristicheskoi](http://news.tj/ru/news/igil-v-tadzhikistane-priznana-terroristicheskoi)).

Бо назардошти мувофиқати самти
фаъолият ва имконияти нисбатан васеъ
Кумитаи ҷавонон, варзиш ва сайёҳӣ ба
сифати ҳамкори асосӣ интихоб
гардидааст.

Вазорати маориф ва илм барои таъмини
толорҳо ва Кумитаи телевизион ва радио
барои сабт ва паҳши иттилоот аз ҷараёни
чорабинӣ/лоиҳа бо Маркази «Намуна»
ҳамкорӣ менамоянд.

Бо назардошти ин вазъият ва
имкониятҳои ҳамкорӣ, тасмим гирифта
шуд, ки барои баланд бардоштани сатҳи
маълумотнокии ҷавонони кӯчаи Х дар
самти муқовимат ба экстремизм чораҳои
маърифатӣ-иттилоотӣ гузаронида
шаванд.

в) Мақсад ва вазифаҳо

Сохтор ва таркиби лоиҳаи дархостӣ бо тамом ба
якдигар вобастагӣ дошта, бо тартиби аз кул ба ҷуз ва
тарзи кумулятивӣ маълумотҳои овардашуда мушаххас ва

саҳеҳ дар шаклҳои хос коркард карда мешаванд.

Мақсади лоиҳа/чорабинӣ аз мавзӯи интихобшуда ва хулоса(ҳо)и дар банди б) ҳамин қадам овардашуда манша гирифта, дар як ҷумла, мушаххас, дастрас (бо андоза ва вақти муайян) ва дар замони «оянда» таҳия карда мешавад.

Вазифаҳо дар навбати худ, аз мақсади лоиҳа манша гирифта, мушаххас аз ду ва зиёда ҷумлаҳои рақамгузоришуда иборат буда, бо нишон додани шакли чорабинӣ, вақт, андоза, гуруҳҳои мақсаднок, ҳамкорон (мавриди зарурат) таҳия карда мешаванд.

МИСОЛ:

Мақсад: баланд бардоштани сатҳи маълумотнокии ҷавонони кӯчаи Х оид ба масъалаҳои марбут ба муқовимат ба экстремизм дар муҳлати 12 моҳ.

Вазифаҳои лоиҳа/чорабинӣ:

- Таъсиси гуруҳи корӣ ва таҳияи маводи иттилоотии дахлдор ва чопи он дар муҳлати 2 моҳ;
- Дар якҷоягӣ бо ташкилотҳои ҳамкор баргузори 40 мулоқотҳо дар байни ҷавонони гуруҳҳои ХХ оид ба маълумотноксозии онҳо атрофи масъалаҳои экстремизм дар муҳлати 10 моҳ;
- Мониторинг ва баҳодихии ҷараёни татбиқи чорабинӣ/лоиҳа ва таъсирбахшии он, ҳамзамон омода сохтани гузориш аз натиҷаи фаъолияти мониторингӣ.

г) Тарзу усулҳои татбиқи вазифаҳо

Нисбат ба ҳар як вазифа тарзу усулҳои хоси татбиқ бо низоми муайян (давомнокии чорабинӣ, макони баргузорӣ, иштироккунандагон ва ғайра) оварда мешаванд.

Дар ин банд зарур аст, ки саҳми маблағгузори асосӣ, ташкилот ва субъектҳои ҳамкор мушаххас нишон дода шаванд, зеро дар оянда уҳдадорихои тарафҳо аз он манша

мегирад. Ҳамчунин, ин банд фарогири шакли ҳуқуқии фаъолият буда, он дараҷаи масъулияти субъектҳоро муайян месозад.

МИСОЛ:

Амалисозии вазифаи 1.

Барои таҳияи маводи иттилоотӣ дар самти муқовимат ба экстремизм гуруҳи корӣ аз ҳисоби мутахассисони соҳаҳои дахлдор таъсис дода мешавад. Фаъолияти гуруҳи корӣ дар бинои воқеъ дар суроғи Х ба роҳ монда мешавад.

Амалисозии вазифаи 2.

Бо мақсади баланд бардоштани сатҳи маълумотнокии ҷавонон оид ба падидаи экстремизм дар байни онҳо мулоқотҳо баргузор карда мешаванд. Дар баргузори мулоқотҳо, аз ҷумла таъмини толор ва дастгоҳи овозӣ бо ташкилотҳои Х созишнома ба имзо расонида мешавад. Мулоқотҳо 10 моҳ давом карда, ҳар моҳ 4 мулоқот дар ҷамоатҳои Х баргузор карда мешаванд. Маърузачӣҳои мулоқотҳо тибқи озмун аз ҳисоби мутахассисони соҳаҳои дахлдор ҷалб карда шуда, бо онҳо шартнома ба имзо расонида мешавад.

Амалисозии вазифаи 3.

Чараҳои татбиқи лоиҳа ва таъсирбаҳои он мониторинг карда шуда, баҳодихӣ мегардад. Мониторинг дар ду шакл (фосилавӣ ва натиҷавӣ) ва якчанд давр аз ҷониби гуруҳи мустақил баргузор карда мешавад. Усулҳои мониторинг аз пурсиш ва кор дар фокусгуруҳ иборат мебошад. Аз натиҷаи мониторинг ва баҳодихӣ гузориш омода карда шуда, манзури ҳамкорон ва ташкилоти маблағгузор пешниҳод мегардад. Гуруҳи мониторингӣ аз оғоз то интиҳои лоиҳа фаъолият карда, амалҳои алоқаманди он дар доираи лоиҳа маблағгузорӣ мегардад.

д) Нақшаи тақвимӣ

Нақшаи тақвимӣ ва ё нақшаи амалҳо ба бандҳои в) ва г) асос ёфта, дар шакли ҷадвал (**замимаи 1**) оварда мешавад. Ҷадвал аз якчанд сутунҳо, аз ҷумла «тартиби

рақамгузорӣ», «номгӯи амалҳо», «муҳлат» (соат, рӯз, моҳ ва ё сол), «ичрокунандагон», «мусоидаткунандагон» ва «эзоҳ» иборат буда, мушаххасоти доимоистифодашавандаи лоиҳаро фаро мегирад. Нақша бо тартиби муайян ҳар як вазифаро бо амалҳои алоҳида ва нишондиҳандаҳои хос дар бар мегирад.

Бинобар оммафаҳм будани қисми зиёди мафҳумҳо, баъзеи онҳо тавзеҳот дода мешавад.

Дар сутуни «**ичрокунандагон**» номгӯи ташкилот(ҳо)и асосӣ-ичрокунанда(гон)и лоиҳа/чорабинӣ оварда мешавад. Инчунин, мумкин аст, ки дар ин сутун зерсохторҳо ва воҳидҳои ташкилот нишон дода шаванд, яъне ҳар ниҳода, ки ба иҷрокунанда вобастагӣ дорад, оварда мешаванд.

Дар сутуни «**мусоидаткунандагон**» номгӯи ташкилотҳои ҳамкор ва ҳангоми зарурат зерсохторҳои онҳо оварда мешавад.

МИСОЛИ Нақшаи тақвимӣ дар замимаи 1 оварда шудааст.

е) Нақшаи мантиқӣ

Нақшаи мантиқӣ ба бандҳои в) ва д) асос ёфта, дар шакли ҷадвал (замимаи 2) иборат аз якчанд сутунҳо, аз ҷумла «мақсади асосӣ», «вазифаҳои асосӣ», «натиҷа аз рӯи нишондиҳандаҳо», «натиҷа аз рӯи маҳсулноки», «муҳлат», «таъсирбахшӣ», «таваккал» ва «воситаҳои бартарафсозии таваккал» буда, таҳияи он таваҷҷуҳи хоса ва ҳадди муайянро талаб мекунад.

Сутуни «**Мақсад ва вазифаҳо**» дар банди в) оварда шудаанд ва зарурати онҳоро дубора эҷод кардан нест. Ҷойкучонии онҳо бо мақсаде ба роҳ монда мешавад, ки қисматҳои ояндаи Нақша пай дар пай пурра карда шавад.

Сутуни «**Натиҷа аз рӯи нишондиҳандаҳо**» дастовардҳои наздик ва дидашвандаро фаро гирифта, бо

ченакҳои муайян (рақам, фоиз ва ғайра) оварда мешаванд.

Сутуни «**Натиҷа аз рӯи маҳсулноки**» дастовардҳои маҳсулноки лоиҳаро фаро гирифта, дар шакли умумӣ-маҳсулноки оварда мешаванд, яъне маҳсули дидашаванда муайян карда мешавад.

Сутуни «**Таъсирбахшӣ**» натиҷаи умумӣ ва дури лоиҳа/чорабиниро фаро гирифта, сатҳи таъсирноки ба гуруҳҳои мақсаднок ва ҷомеаро муайян месозад, яъне ба саволҳои «Дар умум чӣ ба даст оварда мешавад ва чӣ тағйир меёбад?» ҷавоб мегуяд.

Сутунҳои «**Таваккал**» ва «**Воситаҳои бартарафсозии таваккал**» масъалаҳои марбут ба мавҷудияти монеаҳоро ва роҳу усулҳои бартарафсозии онҳоро фаро гирифта, заминаҳои устувори татбиқи лоиҳа/чорабиниро ташкил медиҳад. Яъне, албатта ҳар як амал метавонад дар ҷараёни татбиқ бо монеаҳои гуногун дучор шавад, ки танҳо дар ҳолати пешбиниҳои онҳо метавон қаблан барои мубориза бо онҳо мусаллаҳ гардид.

МИСОЛИ Нақшаи мантиқӣ дар замимаи 2 нишон дода шудааст.

ж) Натиҷаҳои ниҳой

Натиҷаи ниҳой одатан дар як шакл – натиҷаи бевосита ва ё наздик оварда мешавад, ки ба самранокии лоиҳа монеа эҷод менамояд, яъне дар ин ҳолат барои маблағгузор натиҷаи таъсирбахшии лоиҳа/чорабинӣ номуайян боқӣ мемонад. **Маҳз нишон надодани муҳлати таъсирбахшӣ ва ё натиҷанокии дури (дурнамои) лоиҳа дар айни замон боиси бенатиҷа баҳогузорӣ шудани чорабиниҳои идеологӣ гардидааст.**

Аз ин рӯ, дилхоҳ натиҷа аз ду қисмат наздик (бевосита) ва дур (дурнамо) иборат мебошад. Дар бисёр мавридҳо

барои ҷамъбааст намудани қисматҳои ташкилии лоиҳа натиҷаҳои наздики он ба инобат гирифта мешванд. Барои дастрасии натиҷаи дур бошад, натиҷанокии лоиҳа ва ё чорабинӣ баъди муҳлати муайян баҳогузори карда мешавад, ҳамзамон барои тақвият бахшидани натиҷаҳо мақоми лоиҳа, аз ҷумла тамдид додани он муайян карда мешавад.

Дар умум лоиҳа, ҳамчун идея умри кӯтоҳ надорад ва барои расидан ба мақсади гузошташуда зарур мегардад, ки он дар якчанд қадам дастгирӣ ва татбиқ карда шавад.

i) Натиҷаҳои наздик

Натиҷаҳои наздик бо тартиби муайян оварда шуда, бо ба инобат гирифтани сутунҳои «натиҷа аз рӯи нишондиҳандаҳо» ва «натиҷа аз рӯи маҳсулноки»-и банди е) ба нақша гирифта мешаванд. Тартиби навишти натиҷа одатан, дар замони гузашта оварда мешавад.

МИСОЛ:

- *гурӯҳи корӣ иборат аз 10 нафар таъсис дода шуд;*
 - *як намуд варақаи иттилоотӣ ва ду намуд варақаи деворӣ таҳия карда шуд;*
 - *40 мулоқот баргузор карда шуд;*
 - *8000 ҷавонон оиди экстремизм маълумотнок гардиданд.*
- ва ғайра бо ҳамин тартиб...*

ii) Натиҷаҳои дур-таъсирбахш

Натиҷаҳои дур ва ё дурнамо бо тартиби муайян оварда шуда, бо ба инобат гирифтани сутуни «таъсирбахшӣ»-и банди е) ба нақша гирифта мешавад. Тартиби навишти натиҷа одатан, дар замони гузашта оварда мешавад.

Ҳамзамон, дар инҷо эзоҳ мебояд дод, ки масъалаи дурнамо дар кадом муҳлат ва дар кадом шакл ба даст меояд ва ё зарурати дар ин роҳ татбиқи лоиҳаҳои иловагӣ (тамдиди лоиҳа) мавҷуд аст ва ё не, муқаррар карда шавад.

МИСОЛ:

- сатҳи маълумотнокии гуруҳҳои амалӣ оид ба масъалаҳои марбут ба экстремизм баланд гардид;
 - рафтору кирдори ҷавонон тағйир ёфта, эҳсоси ватандӯстии онҳо баланд гардид;
- ва ғайра бо ҳамин тартиб...

з) Буҷет

Буҷет қисми таркибии чорабинӣ/лоиҳа буда (минбаъд “Буҷет”), нишондиҳандаҳои маблағгузорию лоиҳаро дар таносубнокӣ ба хароҷоти дахлдор ва иҷрои вазифаҳо (дар алоҳидагӣ) муайян месозад. Яъне, дар Буҷет хароҷоти ҳар як вазифа (ҷузъи чорабинӣ дар алоҳидагӣ нархгузорӣ мегардад, ба ғайр аз баъзан қисматҳои умумӣ.

Буҷет дар шакли нақша (замимаи 3) тартиб дода шуда, аз сутунҳои «тартиби рақамгузорӣ», «номгӯи хароҷот/амалҳо», «воҳид/воҳиди ченак», «воҳид/воҳиди вақт», «нархи як воҳид» ва «ҷамъи маблағи умумӣ», инчунин аз ин «ҷамъи маблағи дархостӣ», «саҳми ташкилот» ва «саҳми ташкилоти ҳамкор» иборат мебошад. Инчунин, Буҷет ба якчанд қисмҳо ҷудо мешавад, аз ҷумла «ҳайати идорӣ», «иҷрои вазифаҳо», «хароҷоти идорӣ», «андози иҷтимоӣ», «дигар хароҷот» ва «хизматрасонии бонкӣ».

«**Тартиби рақамгузорӣ**» дар сутуни аввали Буҷет бо рақам ва ҳарфҳои римӣ ва арабӣ оварда шуда, бандҳои Буҷетро рақамгузорӣ ва гуруҳбандӣ менамояд. Маҳз ҳамин рақамгузорӣ минбаъд дар пешбурди амалиёти молиявӣ ва ҳисоботии лоиҳа/чорабинӣ ҳамчун асос истифода мегардад.

Сутуни «**Номгӯи хароҷот**» рӯйхати вазифаҳо ва

амалхоро бо назардошти хусусияти маблағгузориҳои онҳо ва ё пардохти хароҷоти онҳо фаро мегирад. Яъне, дар ин сутун танҳо амалҳои нишон дода мешаванд, ки агар маблағ талаб кунанд (минбаъд “Амал(ҳо)”).

«**Воҳид/воҳиди ченак**» сутунҳои мебошанд, ки андозаи амалхоро аз рӯи теъдод, шумора (ченак) муайян месозанд.

«**Воҳид/воҳиди вақт**» сутунҳои мебошанд, ки андозаи амалхоро аз рӯи вақт (соат, рӯз, моҳ ва сол) муайян месозанд.

«**Нархи як воҳид**» нархгузориҳои амалҳои хароҷотиро аз рӯи воҳиди теъдод ва вақт муайян менамояд.

Сутуни «**Ҷамъи маблағи умумӣ**» қимати/арзиши умумии ҳар як амалро аз рӯи нархи воҳид, вақт ва теъдод муайян менамояд.

Сутуни «**Ҷамъи маблағи дархостӣ**» қимати/арзиши умумии ҳар як амалро аз рӯи нархи воҳид, вақт ва теъдод дар таносубнокӣ ба андозаи маблағи лозимгардида муайян менамояд.

Сутуни «**Саҳми ташкилот**» қимати/арзиши умумии ҳар як амалро аз рӯи нархи воҳид, вақт ва теъдод дар таносубнокӣ ба андозаи маблағи мавҷуда ва ё ҷудонамудаи ташкилоти иҷрокунанда (дархостдиҳанда) муайян менамояд.

Сутуни «**Саҳми ташкилоти ҳамкор**» қимати/арзиши умумии ҳар як амалро аз рӯи нархи воҳид, вақт ва теъдод дар таносубнокӣ ба андозаи маблағ ва ё ҳаҷми кӯмаки пешбиниамудаи ташкилоти ҳамкор муайян менамояд.

То ин қадам тафсири сутунҳои Бюджет оварда шуданд, акнун қисматҳои Бюджет, ки хусусияти умумт дошта,

одатан истифода мегарданд, таҳлил карда мешаванд.

Қисмати «**Ҳайати идоракунӣ**» қисмати аввалии Бюджет буда, рӯйхати воҳидҳоро бо дарназардошти уҳдадорихои (амалҳои) марбути татбиқи лоиҳа/чорабинӣ фаро мегирад. Ҳайати идоракунӣ метавонад иборат бошад аз: ҷамоҳангсоз ва ё роҳбари (директори, сардори) лоиҳа, масъули молиявӣ (муҳосиб), мутахассис оид ба мониторинг ва баҳодиҳӣ ва ғайра, ки заминаи асосии кадрӣ лоиҳа/чорабиниро ташкил медиҳанд.

Андозаи (ҳадди) ҳақи хизмати (поддошпулӣ ё маоши) ҳайати идоракунӣ озод буда, дар асоси талаботи бозори муносибатҳо, таҷриба ё собиқаи қаблӣ ва ҳаҷми кори лоиҳа/чорабинӣ бештар аз рӯи соатбай, рӯзбай ва ҳолатҳои кам моҳона муқаррар карда мешавад.

Эзоҳ: Дар шароити кишвар ҳолатҳои зиёде мавҷуд мебошанд, ки аз ин қисмат сӯиистифода карда мешавад. Фармоишгар ҳаҷми маблағи барои ҳайати идоракунӣ пешбинигардида кам ва ё онро ихтисор мекунад, мувофиқан сатҳ ва сифати чорабинӣ паст мегардад, зеро норасоии ва номувофиқатии иқтисодӣ кадрӣ ба вуфуд меояд. Дар асл воҳиди корӣ барои лоиҳа/чорабинӣ хело муҳим буда, он бояд ба таври ҳатмӣ маблағгузорӣ карда шавад,—чӣ тавре ки сатри моҳонапулии Бюҷети давлатӣ тағйирнопазир аст— он бояд мавриди тағйирот ва ихтисорот қарор дода нашавад.

Дар бисёр ҳолатҳо дар қисмати ҳайати идорӣ тренерон, мутахассисон, коршиносон ва машваратчиён низ дохил карда мешаванд, ки нодуруст аст. Тренерон ва машваратчиён иҷрокунандагони вазифаҳои махсуси лоиҳа/чорабинӣ буда, асосан бояд дар қисмати «иҷрои вазифаҳо» оварда шаванд.

Қисмати «**Иҷрои вазифаҳо**» номгӯи вазифаҳоро тибқи банди в) ва ё е) дар алоҳидагӣ дар бар гирифта, дар он амалҳои муайянгардида ҳамчун зервазифа ва ё банди алоҳидаи Бюджет оварда мешаванд. Яъне, аввал иҷрои вазифаи 1 ва нархгузориҳои амалҳои он, сипас иҷрои вазифаи 2 ва нархгузориҳои амалҳои дахлдори он ва ғайра пай дар пай оварда мешавад.

«Иҷрои вазифаҳо» қисмати таркибии Бюджет буда, амалҳои асосии лоиҳа/чорабиниро фаро мегирад, мувофиқан барои тартиб додани он диққати махсус лозим мегардад.

Қисмати «**Хароҷоти идорӣ**» номгӯи хароҷоти ҷорӣи дахлдори идорию, ки барои амалисозии лоиҳа/чорабинӣ лозим мегарданд, ба монанди маводи дафтардорӣ, хизмати интернет, телефон ва ғайра фаро мегирад. Хароҷоти идорӣ, инчунин ҳаққи хизмати бевоситаи ташкилоти иҷрокунандаро, ҳамчун «фонди захиравӣ» (ба мисли хизматрасонии бонкӣ, воҳидҳои кории ташкилот ва ғайра) метавонад фаро гирад, вале қисми муайяни маблағгузoron (сармоягузoron), бахусус дар риштаи иҷтимоӣ ва гуманитарӣ (ғайритиҷоратӣ, ғайрисохтмонӣ ва ғ.) ин қисматро дастгирӣ наменамоянд, гарчанде маҳз ҳамин қисмат яке аз заминаҳои устуворсозии молиявии ташкилотҳои иҷтимоӣ баромад менамояд. Мутаносибан дар шароити бозоргонии муносибатҳо ва бо мақсади таъмини самаранокии фаъолият (лоиҳа/чорабинӣ) зарур аст, ки ин қисмат ҳаматарафа дастгирӣ ва маблағгузорӣ карда шавад. Андозаи ин амал бошад, дар таҷриба аз 5% то 15% маблағи умумии лоиҳа/чорабинӣ муақаррар гардидааст, ки истифодаи он ба субъектҳои идоракунӣ

тавсия карда мешавад.

Боиси зикр аст, ки дар баъзе ҳолатҳо маҳз ҳамин қисмат ҳамчун саҳми ташкилоти иҷроқунанда ва ё дархостдиҳанда оварда мешавад, чунки ин навъи хизматрасониҳо хусусияти доимӣ дошта, ташкилотҳо таъмини онҳоро одатан дар тури сол фармоиш медиҳанд.

Қисмати «**Андози иҷтимоӣ**» хусусияти ҳатмӣ дошта, вобаста ба иҷрои уҳдадориҳои шахрвандӣ дар доираи Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ба миқдори 25% аз даромади(маош, ҳавасмандӣ/гонорар ва ғ.) шахси воқеӣ (асосан аз ҷониби ташкилот) пардохт карда мешавад. Андози иҷтимоӣ аз ҳисоби қисмати «Ҳайати идорӣ» ва бандҳои дахлдори қисмати «Иҷрои вазифаҳо» (тренерон, машваратчӣён ва ғ.) бароварда (ҳисоб карда) мешавад.

Ҳолатҳои мавҷуданд, ки андози иҷтимоиро бо андоз аз даромад омехта месозанд, яъне фарқ гузошта наметавонанд. Дар асл пардохти андози иҷтимоӣ асосан масъулияти ташкилоти иҷроқунанда буда, ба шахси воқеӣ бевосита алоқамандӣ надорад, андоз аз даромад бошад, баръакс масъулияти шахси воқеӣ буда, метавонад аз ҷониби худ шахси воқеӣ ва ё аз ҷониби ташкилот (кордиҳанда) пардохт карда шавад (ниг. ба Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон).

Қисмати «**Дигар хароҷот**» амалҳои фаро мегирад, ки дар қисматҳои дигари буҷет оварда нашуда бошанд.

Одатан дар ин қисмат нархгузориҳои амалҳо оварда нашуда, он ба таври умумӣ нишон дода мешавад, ки мақсад аз ин усул ин ба инобат гирифтани хароҷоти ғайриҷашмдошт ва номуайян (ҳангоми банақшагирӣ)

мебошад. Новобаста аз ин, зарур аст, ки тамоми амалҳои талабкунандаи хароҷоти молиявӣ мушаххас нишон дода шаванд, ба ҷуз қисмати хароҷоти идоракунӣ ва ғайриҷашмодост, ки дар шакли умумӣ овардани онҳо низ ба салоҳияти ташкилоти маблағгузор/фармоишгар вобаста мебошад.

Қисмати «Хизматрасониҳои бонкӣ» амали ниҳони Бюджет буда, одатан ба андозаи 0,3-2% аз маблағи умумии лоиҳа/чорабинӣ ҳамчун хизмати бонкӣ ба ҳисоб гирифта мешавад.

МИСОЛИ Бюжети лоиҳа дар замимаи 3 оварда шудааст.

Қадами IV. МАБЛАҒГУЗОРИИ ЛОИҲА/ЧОРАБИНӢ

Амали навбатӣ ба анҷом расонидани расмиёти дахлдорро барои маблағгузориҳои лоиҳа - ҷудо (ҷалб) намудани маблағи муайянгардида фаро мегирад, ки онро метавон ба се зина ҷудо намуд: 1) маблағгузориҳои чорабинӣ дар доираи имкониятҳои худӣ ва ё мавҷуда, 2) маблағгузориҳои чорабинӣ аз ҳисоби ташкилоту фондҳои маблағгузор ва 3) маблағгузориҳои чорабинӣ бо ҷалби доираи васеи ҳамкорон/саҳмгузoron.

1) Маблағгузорӣ дар доираи имконоти худӣ/мавҷуда

Дар ҷумҳурӣ гуруҳи муайяни ташкилоту муассисаҳо, аз ҷумла мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ барномаҳо ва лоиҳаҳои гуногуни дарозмуҳлат ва миёнамӯҳлатро амалӣ месозанд, ки онҳо аз ҳисоби Бюжети давлатӣ, бюджетҳои маҳаллӣ ва манбаҳои ғайрибюжетӣ маблағгузорӣ мегарданд. Дар навбати худ,

ин навъи барномаҳо дар давраи татбиқ аз рӯи вазифаҳо ва нишондиҳандаҳои муайян ба дахҳо ва садҳо лоиҳаҳои хурду калон тақсим карда мешаванд. Ин тақсимбандӣ ном мегирад “лоиҳаҳо ва ё чорабиниҳои барномаҳо”.

Дар шароити кишварҳои пешрафта бошад, дар баробари мақомоти давлатӣ иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ низ ҳамчун татбиқкунандаи фармоиши иҷтимоии давлатӣ лоиҳаҳои калони миёнамӯҳлатро аз ҳисоби Бюҷети давлатӣ амалӣ менамоянд. Яъне, яке аз манбаҳои асосӣ ва муътамади маблағгузориҳои лоиҳа/чорабинӣ ин барномаҳои давлатӣ ба ҳисоб меравад.

2) Маблағгузорӣ аз ҳисоби ташкилоту фондҳои маблағгузор

Дар бисёр кишварҳо дар самти беҳдошти вазъи иҷтимоӣ-иқтисодӣ ва маърифатноксозии аҳоли ташкилоту фондҳои гуногуни ватанию байналмилалӣ таъсис дода мешаванд, ки фаъолияти худро дар асоси ҷалби маблағҳо ва амалӣ намудани лоиҳаҳои гуногун ба роҳ мемонанд. Маблағҳои ин фондҳо асосан аз ҳисоби аъзоҳакии давлатҳо ва саҳми соҳибкору сарватмандони алоҳида (ширкатҳои бузурги соҳибкорӣ ва ҳукуматҳои мамлакатҳои тараққидошта) ҷалб ва ҷамъоварӣ карда мешаванд. Манфиати маблағгузoron ё ин ки сармоягузoron ва сарпарастон дар навбати худ, аз хайрхоҳӣ ва амалӣ гардонидани (ва ё фармоиш додани) ҳадафҳои муайян иборат мебошад.

Фондҳои мазкур маблағи ҷамъовардaro тақсимбандӣ намуда, тариқи озмун ба дигар ташкилотҳои махсусгардонидашудаи ҷамъиятӣ барои амалӣ намудани лоиҳаҳои муайян равона месозанд.

Аз инҷo бармеояд, ки манбаи дигари маблағгузорӣ

ин тибқи тартиби муқарраргардида иштирок намудан дар озмунҳо ва пешниҳоди лоиҳа/чорабинӣ дар шакли дархост мебошад.

Ҳамзамон, зарур аст, ки дар ин марҳила, яъне дарёфт намудани манбаъ (ғолиб омадан дар озмун) тамоми муносибатҳо тариқи баимзорасонии шартномаҳо ҳуқуқӣ кунонида шаванд.

3) Маблағгузорӣ бо роҳи ҷалби ҳамкорон ҳамчун саҳмгузор

Дар ин қисмат корҳои дар банди б) қадами 2 оғозгардида идома дода шуда, ҳамкориҳо, аз ҷумла муносибатҳо вобаста ба саҳмгузорӣ ва маблағгузориҳои лоиҳа/чорабинӣ тариқи гуфтушунидҳо ва баимзорасонии шартномаҳо бо субъектҳои потенсиалӣ ҳуқуқӣ кунонида мешаванд. Субъектҳои потенсиалӣ гуруҳи ташкилоту муассисаҳо ва мақомоте мебошанд, ки имконияти фарроҳи саҳм гузоштанро дар чорабинӣ аз ҳисоби иқтидорҳои мавҷуда доранд.

Дар боло нишон дода шуда буд, ки кадом гуруҳҳои ташкилотҳо метавонанд ҳамчун ҳамкори иҷтимоӣ интихоб гардида бошанд. Ба ибораи дигар саҳми ҳамкоронро дар баробари маблағгузорӣ, инчунин метавон ба сифати таъмини толор, дастгоҳи овозӣ, нақлиёт, маводи иттилоотӣ ва ғайра ҷалб намуд.

Боиси зикр аст, ки дар ҳар се ҳолат ҳам дар алоҳидагӣ ва ҳам дар якҷоягӣ метавон маблағгузориҳои лоиҳа/чорабиниро таъмин намуд. Ҳамзамон, ҷалби (истифодаи) ҳар сеи манбаъ дар якҷоягӣ имкон медиҳад, ки лоиҳа ва ё чорабинӣ дар фурсати камтарин дастгирӣ ёбад.

МИСОЛ:

Ҳар аввали сол ва ҳар семоҳа мақомоти дахлдори татбиқкунандаи Барномаҳои давлатӣ вазифаҳои гуногунро тариқи озмун ва нақшаи фаъолият фармоиш медиҳанд. Аз ҷумла, мақомоти давлатии ваколатдори кор бо ҷавонон дар доираи Барномаи миллии рушди иҷтимоии ҷавонон ҳар аввали сол озмунҳо эълон намуда, барои амалисозии вазифаҳои муайян ташкилотҳои гуногуни кор бо ҷавонон, аз ҷумла ташкилотҳои ҷамъиятиро даъват месозад. Дар ин озмунҳо чӣ мақомоти маҳаллии кор бо ҷавонон ва чӣ ташкилотҳои ҷамъиятии ҷавонон метавонанд баробар ширкат варзанд.

Ташкилоту фондҳои маблағгузор низ одатан ҳар аввали сол ва ҳангоми пайдо шудани зарурат дар давоми сол амалисозии вазифаҳои муайяно тавассути ташкилотҳои ҷамъиятӣ фармоиш медиҳанд. Барои дарёфт кардани ин навъи маълумотҳо метавон чунин амалҳоро ба анҷом расонид:

- Мунтазам рӯзномаҳо, шабакаҳои интернетӣ ва дигар ВАО-ро хабар гирифт;
- Бо намојндагҳои ташкилоту фондҳои маблағгузор мунтазам тамос мебојад гирифт;
- Бо идеяҳои нав ва мувофиқ мебојад ба ташкилоту фондҳои маблағгузор мувоҷиат намуд, зеро мушкилоти маҳалро беҳтару хубтар ташкилотҳои маҳаллӣ дарк мекунанд.

Дар баробари ин, чӣ тавре дар фасли V оварда шудааст, метавон ҳар як лоиҳаро дар ҳамкорӣ бо ташкилоту муассасаҳои иқтисдорнок амалӣ намуд. Бахусус мақомоти давлатии бахши идеологӣ дар ҳамкорӣ бо якдигар ва ҷалби имконот ва захираҳои фароҳамбуда метавонанд лоиҳаҳои зиёдеро бо харҷи маблағи кам амалӣ созанд. Ин амал усулҳои махсуси фаъолиятро талаб намекунад, ҳамагӣ мебојад якдигарро омӯхт ва бо назардошти манфиатҳои тарафҳо ҳамкориҳои зич ва мувофиқашударо баро монд.

Кадами V. АМАЛИГАРДОНИИ ЛОИҲА/ ЧОРАБИНӢ

Чун қоидаи умумиқабулшуда амалигардони ҳар як фаъолият пас аз эътибори ҳуқуқӣ пайдо кардани муносибатҳо (ҳамкориҳо) ибтидо меёбад. Ҷараёни татбиқи лоиҳа/чорабинӣ аз ду қисм давраи омодагӣ ва амалисозӣ иборат мебошад.

1) Давраи омодагӣ

Давраи омодагӣ дар навбати худ, ба се намуди амалиёти зерин ҷудо мешавад:

- i) Омодаасозии дастури иттилоотию амалӣ;
- ii) Омӯзонидани гуруҳи ташкилӣ/корӣ;
- iii) Ба анҷом расонидани корҳои ташкилӣ.

Дар марҳилаи омодагӣ, новобаста аз масъалаҳои камаҳамият пас аз ба имзо расонидани шартномаи ҳамкорӣ зарур аст, ки омодагӣ барои татбиқи лоиҳа ва ё чорабиниҳои муайяншуда дарҳол оғоз карда шавад.

i) Омодаасозии дастури иттилоотию амалӣ;

Асоси фаъолияти пурсамари лоиҳа/чорабиниро иттилоот ва ё маълумотнокии гуруҳҳои ташкилӣ ва ё иҷроқунандагони амалӣ ташкил медиҳанд.

Аз ин лиҳоз, зарур аст, ки татбиқи лоиҳа/чорабинӣ аз ҷамъоварӣ ва таҳияи маводи иттилоотию методӣ оғоз карда шавад. Барои ин, мебошад гуруҳи мутахассисонро ҷалб намуда, аз рӯи татбиқи ҳар як вазифаи муайянгардидаи лоиҳа/чорабинӣ, тарзу усулҳои мувофиқи амалигардони вазифаҳо, нақшаи тақвимӣ, нақшаи мантиқӣ ва буҷети лоиҳа/чорабинӣ концепсия ва ё Дастури амалисозии лоиҳа/чорабиниро таҳия намуд.

Ҳамзамон, тавсия мегардад, ки дар Дастур тамоми

маводи алоқаманди таҳлилию омӯзишӣ ва айёни, маърузаҳо, шакли варқаҳои иттилоотӣ, саволномаҳо, пурсишномаҳо, шакли шартномаҳо ва ҳисоботҳо, сценарияҳо ва ғайра оварда шаванд, то ин ки ба гуруҳҳои ташкилӣ мушкилӣ пеш наояд.

Инчунин, зарур аст, ки Дастури иттилоотию амалӣ нусхабардорӣ гардида, ба гуруҳҳои ташкилӣ ва ҳамкорон (субъектҳои ҳамкор) дастрас карда шавад.

Дастур бояд фарогири маҷмӯи амалҳо буда, мавриди истифодаи доимии роҳбарияти лоиҳа/чорабинӣ ва гуруҳҳои ташкилӣ қарор дода шавад. Ҳамзамон, зарур аст, ки Дастур дар шакли китоб ва ё маҷалла бо дарназардошти ороиши хос ва нишон додани суроғаҳои

МИСОЛ: Барои мисол шакли як Дастур то мундариҷаи он оварда мешавад ва барои идомаи кор аз рӯи он ба сифати намуна манбаи истифодаи яке аз дастурҳои амалӣ манзур мегардад.

Дастури иттилоотию амалӣ оид ба татбиқи Лоиҳаи пешгирии экстремизм дар байни ҷавонон.

МУНДАРИҶА:

- Пешгуфтор
- Асосҳои татбиқи лоиҳа
- Вазъияти мавҷуда ва таъсирнокии лоиҳа ба он
- Мақсад ва вазифаҳои лоиҳа
- Нақшаи тақвими амалҳо
- Нақшаи мантиқии амалҳо
- Натиҷаҳои ниҳой
- Нақшаи мониторинг ва баҳодихӣ
- Барномаи (модули) омӯзиши гуруҳҳои амалӣ
- Маърузаҳо барои истифода ҳангоми баромадҳо
- Шакли варқа(ҳо)и иттилоотӣ
- Саволномаҳо ва пурсишномаҳо ҳангоми мониторинг ва баҳодихӣ
- Шакли шартномаҳо
- Шакли ҳисоботҳои хаттӣ ва молиявӣ

Қадамҳои оянда кушодани ҳамин мундариҷа мебошад, ки барои он метавон барои истифода ҳамчун намуна ба суроғаи - <http://miraliev.com/2014/09/24/дастури-амалӣ-оид-ба-баргузори-театр/> - назар кард.

робитаи мутақобила тартиб дода шавад.

ii) Омӯзонидани гуруҳи ташкилӣ

Пеш аз оғози фаъолият зарур аст, ки гуруҳи амалӣ бо ҷалби мутахассисон: тренерон/омӯзгорон ва коршиносони соҳа аз рӯи талаботи лоиҳа/чорабинӣ омӯзонида шаванд.

Дар сурати зарурат набошад омӯзиши амиқ тавассути ташкили тренинг ё давраи омӯзишӣ, яъне соҳибтаҷриба будани гуруҳи ташкилӣ баргузори семинар оид ба тақмили дониш ва малакаи кори онҳо муҳим арзёбӣ мегардад. Зеро ҳар як лоиҳа/чорабинӣ талаботи хоси худро дошта, аз амалисозон фаъолияти муносибро талаб менамояд.

Омӯзонидан ва маълумотнок сохтани гуруҳи ташкилии лоиҳа/чорабинӣ хусусияти ҳатмӣ дошта, сифат ва самаранокии фаъолият ва масъулиятнокии ҳайати ташкилиро дар иҷрои уҳдадориҳои вазифавӣ таъмин месозад.

МИСОЛ:

Омӯзиш (ташкили тренинг) барои гуруҳи маърузачӣён оид ба роҳи усулҳои баромад ва расонидани иттилоот ба гуруҳҳои мақсаднок.

Барои ин зарур аст, ки бо коршиносони соҳаи ҳуқуқ, кор бо ҷавонон ва психология ба сифати тренер шартнома ба имзо расонида шавад. Албатта барои ҷалби тренерон мебошад сараввал вазифаҳои техникии онҳоро дар сатҳи раёсати ташкилоти иҷро кунанда таҳия карда, бо ташкилоти маблағгузор ва дигар ҳамкорон мувофиқа намуд.

Сипас, гуруҳи маърузачӣёнро мебошад тариқи озмун ва ё суҳбат ҷалб ва интихоб намуд. Пеш аз ин талаботҳои заруриро, ба монанди таҷрибаи ровигӣ, малакаи суҳанварӣ, маълумотнокӣ оид ба экстремизм, сину соли ҷавон доштани маърузачӣ ва ғайра метавон муайян ва эълон намуд.

iii) Ба анҷом расонидани корҳои ташкилӣ

Ҳар як лоиҳа/чорабинӣ аз корҳои зиёди ташкилӣ иборат мебошад, ки қисме пеш аз оғози корҳои амалӣ ва

қисми дигар дар ҷараёни фаъолият ба анҷом расонида мешаванд.

Пеш аз оғози лоиҳа зарур аст, ки корҳои зерини ташкилӣ ба анҷом расонида шаванд:

- омода ва ба имзо расонидани шартнома бо гуруҳ (ҳо)и амалӣ;
- пардохти хароҷоти алоқаманди гуруҳ(ҳо)и ташкилӣ, роҳкиро, сафархарҷии ва ғайра;
- дастрас гардонидани маводи дафтардорӣ, тарғиботӣ, овозӣ ва ғайра;
- ба анҷом расонидани расмиёти марбут ба ташкил ва баргузориҳои амалӣ, вақти онҳо, макони баргузорӣ, иштирокчӣён ва ғайра.

Амалӣ намудани дигар корҳои ташкилию ҳуқуқие, ки барои амалисозии лоиҳа зарур мебошанд.

2) Давраи амалисозӣ

Дар давраи амалисозии лоиҳа/чорабинӣ фаъолият ба се қисм—ҳамоҳангсозии ҷараёни корҳо/хизматрасониҳо, иштироки ҳамкорон ё шарикон дар татбиқи амалҳо ва ҷалби ВАО—ҷудо мешавад.

i) Ҳамоҳангсозии ҷараёни корҳо/хизматрасониҳо

Қисмати мазкур хусусияти ҳалқунанда ва амалии ташкилӣ дошта, масъулияти зиёди гуруҳҳои ташкилиро талаб менамояд.

Роҳбарияти бевоситаи лоиҳа/чорабиниро зарур мегардад, ки ҷараёни татбиқи амалҳоро аз рӯи нақша, вазифаҳо ва нишондиҳандаҳои пешбинигардида ҳамоҳанг созад, зеро назорат гирад ва иҷрои саривақтӣ ва сифатноки уҳдадорихоро талаб намояд.

ii) Ҷалби/иштироки ҳамкорон ё шарикон

Амалҳоро метавон бе иштироки ҳамкорон ва ё

шарикон низ анҷом дод, вале иштироки онҳо эътимоди ҳамкориро пурзур мегардонад ва зарур аст, ки ин нишондиҳанда таъмин карда шавад.

Даъвати ҳамкорон ё шарикон метавонад дар чараёни татбиқи амалҳои муайяни лоиҳа/чорабинӣ мумкин аст, ки ҳам шифоҳӣ ва ҳам расмӣ сурат гирад, аммо даъвати расмӣ ҷиддияти муносибат ва масъулиятшиносии шахсро инъикос мекунад, ки дар оянда барои ҳамкорӣ заминаи устуворро фароҳам меорад.

МИСОЛ: Шакли даъватнома ва ё мактуб

Муҳтарам _____

Шуморо барои иштирок дар маросими кушодашавии семинари омӯзишӣ дар доираи Лоиҳаи

«Пешигирии экстремизм дар байни ҷавонон», ки зимни ҳамкории

Маркази «Мисол» ва ташкилоти

«Ҳамкор» амалӣ гардида истодааст, даъват менамоем.

Семинар санаи 24.09.2015, соати 09:00 дар суроғи Х баргузор мегардад.

Шахси тамос: _____

iii) Ҷалби/иштироки ВАО

Дар шароити ҷомеаи муосир иштироки намояндагони ВАО, аз ҷумла телвизион ва рӯзномаҳо дар чараёни татбиқи чорабиниҳо хело муҳим арзёбӣ мегардад. Инчунин, ҳангоми амалӣ сохтани чорабиниҳои оммавӣ хуб мешавад, агар намояндагони ВАО ба ҳайси шарик ва ё ҳамкор ҷалб карда мешуданд.

Иштироки намоянагони ВАО-ро мебояд тариқи мактуб ба анҷом расонид, чунки пахши мавод масъулияти хосро талаб мекунад. Агар дар ВАО маълумоти нодуруст пахш гардад, пас дар асоси мактуби даъватӣ метавон манбаи пайдоиши онро дарёфт намуд ва ба ҷавобгарӣ кашид.

Зарур аст, ки ҷараёни баргузори амалҳои лоиҳа тавассути шабакаҳои иҷтимоӣ ва сомонаҳои интернетӣ таълиф карда шаванд. Ҳатто, имрӯзҳо барои ҷорабинии нисбатан калонҳаҷм сомонаҳои махсуси интернетӣ таъсис дода мешаванд, ки он боиси дастгирӣ мебошад.

Айни замон дар шабакаи интернетӣ таъсиси бепули (ройғони) сомонаи интернетӣ имконпазир гардидааст ва яке аз онҳо www.wordpress.com мебошад, ки ҳар як шахс метавонад ба он ворид гардида саҳифаи интернетии дилхоҳро таъсис бидиҳад.

Ҳамчунин, барои ҳисоботи оянда мебошад ҳам аз намоёндагони ВАО ва ҳам аз шабакаи интернетӣ нусхаҳои маводи паҳшгардида ҷамъоварӣ карда шаванд.

МИСОЛ: мактуб барои ВАО

*Ба Муассисаи
телевизионии «ТВ1»*

*Маълум менамоем, ки санаи
24.09.2015, соати 09:00 маросими
кушодашавии семинари омӯзишӣ дар
доираи Лоиҳаи «Пешгирии
экстремизм дар байни ҷавонон» амалӣ
карда мешавад. Иштироки
намоёндаатонро хоҳиш менамоем.
Семинар дар суроғи Х баргузор
мегардад.*

Шахси тамос: _____

Кадами 6. МОНИТОРИНГИ ЛОИҲА/ҶОРАБИНӢ
Мониторинг талаботи ҷомеаи муосир дар татбиқ ва таъмини самаранокии ҳар як фаъолият буда, натиҷаи он мавриди корбарии доими қарор дода мешавад.

Мониторинг истилоҳи байналмилалӣ буда, маънои мушоҳида, назорат ва арзёбиро дорад.

Мақсади мониторинг асосан мушоҳида, назорат ва

ҷамъовариҳои маълумот аз рӯи нишондиҳандаҳои муайян вобаста ба иҷрои ҳар як вазифаи ҷорабинӣ ва ё лоиҳа, мушкилоти пешомада, таваккалҳо, фаъолнокии иҷрокунандагон, сатҳи иштироки гуруҳҳои мақсаднок, иҷрои уҳдадориҳои ҳамкорон ва шарикон, амалисозии саривақтии амалҳо, назари гуруҳҳои мақсаднок, сатҳи иштирок ва назари мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва ҷомеаи маҳал ва ғайра мебошад.

Бинобар ин, дар роҳи татбиқи лоиҳа/ҷорабинӣ ва таъмини самаранокӣ ва таъсирбахшии он мониторинг қисмати муҳими фаъолиятро ташкил медиҳад.

Барои ташкили мониторинги босифати лоиҳа/ҷорабинӣ зарур аст, ки чунин қадамҳо ба анҷом расонида шаванд:

1. Ташкили гуруҳи мустақили мониторингӣ (ҷудо аз гуруҳи ташкилии лоиҳа/ҷорабинӣ);
2. Муайян намудани роҳу усулҳои мониторингӣ (пурсиш, суҳбат, мунозира ва ғайра);
3. Ҷалби мутахассисон ва таҳияи нишондиҳандаҳои марбут ба мониторинги лоиҳа/ҷорабинӣ;
4. Таҳияи саволномаҳо ва пурсишномаҳои алоқаманд ба шакли мониторинг (ҷараёни ҷорабинӣ, баъд аз анҷоми ҷорабинӣ ва таъсирбахшии ҷорабинӣ);
5. Таҳияи нақшаи мониторинги лоиҳа/ҷорабинӣ дар асоси банди е) Қадами 3.

Барои таъмин намудани самаранокии фаъолият мониторингро мебошад дар се қисматҳо: 1) мониторинги ҷараёни ҷорабинӣ, 2) баъд аз ҷорабинӣ ва 3) аз рӯи таъсирбахшии ҷорабинӣ амалӣ гардонид.

1) Мониторинги ҷараёни ҷорабинӣ/лоиҳа

Мониторинги ҷараёни татбиқи лоиҳа асосан аз рӯи нақшаи тақвимӣ ташкил карда мешавад. Аз ин рӯ, мавриди гузаронидани мониторинг зарур аст, ки бандҳои д) ва е) Қадами 3 ба асоси гирифта шавад.

Мониторинги ҷорабинӣ асосан бе огоҳонидани қаблӣ ташкил карда мешавад, вале бо мақсади пайдо кардани маълумоти дахлдор зарур мегардад, ки сатҳи иҷрои саривақтии нақшаи тақвимии лоиҳа пурсида шавад.

Мониторинги ҷараёни ҷорабинӣ аз рӯи усулҳои қаблан муайянгардида бо ҷалби гуруҳҳои мақсаднок, иштирокчӣён ва ҳамкорон баргузор карда мешавад.

МИСОЛ:

Мониторинги ҷараёни семинар, ки дар ноҳияи Х оид ба баланд бардоштани сатҳи дониши ҷавонон дар самти пешгирии экстремизм гузаронида шуда истодааст.

Усули мониторинг: назорат ва пурсиши иштирокчӣён

Критерияҳои (саволҳои) пурсиш: Аз кадом рӯз дар семинар иштирок доред? Аз кадом ташкилот мебошед ва чӣ вазифа доред? Кадом мавзӯро омӯхтед? Қисмати ташкилии семинаро чӣ гуна баҳогузори менамояд? Баъд аз семинар дониши гирифтаатонро чӣ гуна истифода менамояд?

Масъули мониторинг: Гуруҳи мониторингӣ иборат аз 2 нафар:

Муҳлати баргузори: 24.09.2015

Муҳлати ҷамъбаст: то 04.10.2015

Критерияҳо ва натиҷа: ҷамъовари маълумот оид ба ҷараёни семинар ва пешниҳоди он барои баҳогузори

2) Мониторинг баъд аз анҷоми ҷорабинӣ/лоиҳа

Мониторинги хотимавӣ тибқи усулҳои қаблан муайянгардида ва аз рӯи нақшаи мантиқии лоиҳа (банди е) Қадами 3) гузаронида мешавад.

МИСОЛ:

Мониторинги натиҷанокии семинар, ки дар ноҳияи Х оид ба баланд бардоштани сатҳи дониши ҷавонон дар самти пешгирии экстремизм гузаронида шудааст.

Усули мониторинг: пурсиши иштирокдоштагон

Критерияҳои (саволҳои) пурсиш: Аз кадом рӯз дар семинар иштирок кардед? Кадом мавзӯро омӯхтед?; Мавзӯҳои омӯхтаро чӣ гуна истифода карда истодаед?; Дар байни кадом гуруҳҳои ҷавонон ва дар кучо мавзӯҳои дар семинар омӯхтаро талқин додед (пахн кардед)? Кадом дастовардҳоро аз натиҷаи семинар ноил гардидед?; Ба кадом навъи маълумотиҳои марбут ба экстремизм ниёз доред?.

Маъсули мониторинг: Гуруҳи мониторинги иборат аз 2 нафар:

Муҳлати баргузорӣ: 14.10.2015

Муҳлати ҷамъбаст: то 24.10.2015

Критерияҳо ва натиҷа: ҷамъовариҳои маълумот оид ба натиҷаи амалии семинар, муайян намудани сатҳи маълумотнокӣ иштирокдоштагони семинар ва сатҳи ниёзмандии онҳо ба маълумоти дахлдор.

Мониторинги намуди мазкур бо мақсади муайян кардани самаранокии лоиҳа/чорабинӣ дар байни гуруҳҳои мақсаднок ва иштирокчиёни лоиҳа дар муҳлати начандон дур аз вақти хотимаи лоиҳа баргузор карда мешавад.

3) Мониторинги таъсирбахшии чорабинӣ/лоиҳа

Мониторинг аз натиҷаи таъсирбахшии лоиҳа/чорабинӣ тибқи усулҳои қаблан муайянгардида ва аз рӯи нақшаи мантиқии лоиҳа (банди е) Қадами 3) гузаронида мешавад.

Мониторинги мазкур бо мақсади муайян кардани таъсирбахшии чорабинӣ дар байни гуруҳҳои мақсаднок ва иштирокчиёни лоиҳа дар муҳлати сипарӣ гаршатани сол (ҳо) аз вақти хотимаи он баргузор карда мешавад.

МИСОЛ:

Мониторинги натиҷанокии семинар, ки дар ноҳияи Х оид ба баланд гардидани сатҳи маълумотнокии ҷавонон ва таъсири он ба тағйир ёфтани рафтори гуруҳи муайяни ҷавонон дар самти пешгирии экстремизм гузаронида шудааст.

Усули мониторинг: пурсиши гуруҳи мақсаднок

Критерияҳои (саволҳои) пурсиш: Кай ва аз кучо (аз кӣ) вақтҳои охир оид ба масъалаҳои экстремизм маълумот гирифтед?; Оид ба шомил шудани ҷавонон ба гуруҳҳои экстремисти чӣ фикр доред?; Мақсаду мароми гуруҳҳои экстремисти аз чӣ иборат мебошад?; Ба кадом навъи маълумотҳои марбут ба экстремизм ниёз доред?.

Масъули мониторинг: Гуруҳи мониторингӣ иборат аз 2 нафар

Муҳлати баргузори: январ-сентябри 2016

Муҳлати ҷамъбаст: 10 рӯз пас аз баргузорӣ

Критерияҳо ва натиҷа: ҷамъовариҳои маълумот оид ба таъсирбахшии семинар, сатҳи маълумотнокии гуруҳҳои мақсаднок ва муносибати онҳо ба экстремизм, муайян намудани сатҳи ниёзмандии гуруҳҳои мақсаднок ба маълумоти дахлдор.

Теъдоди сафарҳои мониторингӣ аз муҳлати татбиқ ва ҳаҷми лоиҳа вобастагӣ дорад, вале зарур аст, ки чараёни ҳар як амалӣ лоиҳа/чорабинӣ мониторинг гузаронида шавад.

Қадами 7. БАҲОГУЗОРИИ ЛОИҲА/ЧОРАБИНӢ

Баҳогузори барои чорабиниҳои идеологӣ қадами муҳим буда, он бо мақсади муайян намудани самаранокӣ ва таъсирбахшии лоиҳа/чорабинӣ дар таносубнокӣ ба натиҷаҳои бадастовардашуда амалӣ гардонида мешавад.

Аз ҷумла, таносубнокии зерин баҳогузори карда мешавад:

- ⇒ Таъсирбахшии лоиҳа/чорабинӣ нисбат ба вазъияти қаблӣ ва баъдӣ;
- ⇒ Натиҷанокии лоиҳа/чорабинӣ аз рӯи

нишондиҳандаҳои муайянгардида (аз рӯи нақшаи мантиқӣ);

⇒ Самранокии амалҳои (вазифаҳои) лоиҳа/чорабинӣ (аз рӯи нақшаи тақвимӣ);

⇒ Самранокии маблағгузориҳои лоиҳа (аз рӯи буҷети лоиҳа);

Баҳодихӣ дар асоси муқоисаи маълумоти дар таҳлили вазъияти лоиҳа (банди б) Қадами 3) ва натиҷаҳои мониторингӣ (Қадами 6) овардашуда ба роҳ монда мешавад.

Дар натиҷаи баҳодихӣ сатҳи таъсирбахшии лоиҳа, ки нишондиҳандаи муҳими татбиқи лоиҳа/чорабинӣ мебошад, дар таносубнокӣ ба вазъиятӣ қаблӣ ва вазъияти баъдӣ (пеш аз лоиҳа ва пас аз табиқи лоиҳа) муайян мегардад, ки он (баҳодихии таъсирбахшӣ) пас аз сипарӣ гаштани сол(ҳо) аз амалиёбии лоиҳа амалӣ гардонида мешавад.

Баҳогузориҳои натиҷанокии лоиҳа бошад, аз рӯи нақшаи мантиқии лоиҳа (банди е) Қадами 3) ва натиҷаҳои мониторингӣ (Қадами 6) баргузор карда мешавад.

Баҳогузориҳои самранокии чорабиниҳои лоиҳа аз рӯи нақшаи тақвимиҳои лоиҳа (банди д) Қадами 3) ва натиҷаҳои мониторингӣ (Қадами 6) баргузор карда мешавад.

Баҳогузориҳои самранокии маблағгузориҳои лоиҳа аз рӯи буҷети лоиҳа (банди з) Қадами 3) ва натиҷаҳои мониторингӣ (Қадами 6) баргузор карда мешавад.

Барои баҳогузориҳои лоиҳа/чорабинӣ ҷадвали масъалаҳо тартиб дода шуда, нишондиҳандаҳои дар боло овардашуда қадам ба қадам ва аз рӯи аҳамиятнокӣ татбиқ, риоя ва ё дастёбии онҳо муқоиса карда мешаванд.

МИСОЛИ Ҷадвали баҳогузориҳои лоиҳа/чорабинӣ дар замимаи 4 нишон дода шудааст.

а) Таҳияи гузориш

Дар натиҷаи баҳодихӣ бо фарогирии тамоми масъалаҳо ва нишондиҳандаҳои лоиҳа/чорабинӣ дар ду банд (аз рӯи натиҷаҳои наздик ва дурнамо) гузориши муфассал таҳия карда мешавад.

б) Баррасии гузориш

Бо мақсади таҳким бахшидани маълумотҳо лоиҳаи гузориши омодагардида бо ҷалби субъектҳои/ичрокунандагони лоиҳа, инчунин гуруҳҳои амалӣ тариқи баргузори мизи мудаввар дар ду давр (аз рӯи натиҷаҳои наздик ва дурнамо) баррасӣ карда мешавад.

в) Чоп ва паҳн намудани гузориш

Дар натиҷаи мизҳои мудаввар гузориши татбиқи лоиҳа/чорабинӣ дар ду давр (аз рӯи натиҷаҳои наздик ва дурнамо) чоп ва байни субъектҳо паҳн карда мешавад. Ин бо мақсаде амалӣ карда мешавад, ки ҷомеа аз мавҷудият, натиҷанокӣ ва самарабахшии лоиҳа/чорабинӣ бархурдор (маълумотнок) гардад.

Кадами 8. ҲИСОБОТ

Барои дилхоҳ фаъолият давраи ниҳойӣ ин супоридани ҳисоботҳо мебошад, ки хусусияти дутарафа дошта, аз рӯи уҳдадориҳои шартномавӣ ба анҷом расонида мешавад.

Чӣ тавре маълум гардид, фаъолияти лоиҳа бояд камаш аз се банди мустақим иборат бошад. Аз ин рӯ, зарур аст, ки вобаста ба ҳар як банд дар алоҳидагӣ ҳисоботи алоқаманд омода карда шавад.

Дар амал ҳисобот дилхоҳ лоиҳа дар се шакл 1) ташкилӣ-натиҷавӣ, 2) мониторингӣ ва 3) молиявӣ ба роҳ монда мешавад.

1) Ҳисоботи ташкилӣ-натиҷавӣ

Одатан ҳисоботи чорабинӣ аз рӯи иҷрои нақшаи тақвимӣ, инчунин нақшаи мантиқӣ ва натиҷаҳо (бандҳои д), е) ва ж) Қадами 3)

нисбат ба ҳар як чорабинӣ ва бо дарназардошти нишондиҳандаҳои ҳосилон, аз ҷумла вақти баргузори, фарогирӣ, иштироки ҳамкорон, ВАО, таваккалҳо, роҳҳои бартарафсозии таваккалҳо, воситаҳои айёни ва ғайра таҳия ва

дар шакли умумӣ (дастовардҳои лоиҳа) ба ташкилоти маблағгузор пешниҳод карда мешавад.

Ҳамзамон, ҳолатҳои мавҷуданд, ки ҳисобот тибқи шакли ҳисоботи қаблан аз ҷониби ташкилоти маблағгузор

омодагардида, таҳия мегардад.

2) Ҳисоботи мониторингӣ

Ҳисобот аз рӯи мониторинг мувофиқи банди мониторинги лоиҳа (қадами 6) аз рӯи нишондиҳандаҳои қаблан омодагардида ва нақшаи мониторингӣ омода мегардад.

Ҳисоботи

МИСОЛ: маълумот оид ба:

- амалҳои банақшагирифташуда ва иҷрои онҳо аз рӯи вақт;
- иштироки ҳамкорон дар татбиқи лоиҳа ва андозаи саҳми онҳо;
- иҷрои нишондиҳандаҳои асосии лоиҳа;
- таъсирбахшии лоиҳа;
- иҷрои натиҷаҳои банақшагирифташуда; ва ғайра бо ҳамин тартиб...

МИСОЛ:

Ҳисобот аз рӯи мониторинг ва баҳодиҳӣ метавонад ҷанбаҳои зеринро фаро гирад:

- маълумот оид ба усулҳои истифодашуда;
- маълумоти муқоисавӣ аз рӯи нишондиҳандаҳои лоиҳа;
- маълумоти таҳлилии оид ба сатҳи сифати амалҳои баанҷомрасонидаи лоиҳа;
- тавсияҳо барои ташкилоти иҷрокунанда ва ташкилоти маблағгузор; ва ғайра бо ҳамин тартиб...

мониторингӣ ҳамзамон натиҷаҳои баҳодихиро фаро мегирад, яъне он асосан хусусияти таҳлилӣ, хулосавӣ ва тавсиявӣ дошта, маълумотҳои он метавонад ба маълумоти дар ҳисоботи умумӣ овардашуда мувофиқат накунад. Шакли ҳисоботи мониторингӣ озод мебошад, агар ташкилоти маблағгузор шакли хосеро муқаррар насохта бошад.

3) Ҳисоботи молиявӣ

Одатан ҳисоботи молиявӣ тибқи шакл ва талаботи ҳисоботии қаблан аз ҷониби ташкилоти маблағгузор омодагардида, таҳия мегардад.

Вале дар ҳолати мавҷуд набудани чунин шакл ва талабот ҳисоботи молиявӣ аз рӯи буҷети лоиҳа (банди 3) қадами 3) бо дарназардошти талаботи умумиқабулшуда омода гардида, нусхаи он ба ташкилоти маблағгузор пешниҳод карда мешавад.

Бояд зикр намуд, ки баъди қабули ҳисоботи молиявӣ, онро мебояд то 5 сол нигоҳ дошт, зеро масъулияти иҷрокунанда дар назди фармоишгар аз рӯи ин масъала то муҳлати муайян боқӣ мемонад.

МИСОЛИ Ҷадвали амалиёти молиявӣ дар замимаи 5 оварда шудааст.

Қадами 9. НИГАҲДОРИИ ЛОИҲА/ЧОРАБИНӢ

1) Муҳлати омодагӣ

Лоиҳа ва маводҳои он асосан хусусияти доимоистифодашавандагӣ дорад. Гузашта аз ин, яке аз натиҷаҳои лоиҳа, ки таъсирбахшӣ ном дорад, бо гузаштани вақти муайян (сол(ҳо) мавриди баҳогузори қарор дода мешавад. Ҳамчунин, тибқи тартиби муқарраргардида ҳисоботи молиявӣ бояд то 5 сол нигоҳ дошта шавад.

Яъне, якчанд уҳдадориҳое мавҷуд мебошанд, ки ниғаҳдории маводҳои лоиҳаро тақозо менамояд.

Новобаста аз ин, барои фаъолияти оянда мунтазам пайдо намудани маълумотҳои гуногун зарур мегардад, ки маводҳои лоиҳа захирашудаи метавонад дар бисёр ҳолатҳо ин талаботро қонеъ гардонад.

Барои табодули таҷриба, муаррифии иқтидорнокӣ ва ҷалби ҳамкорон бошад, амалҳои беҳтаринро аз натиҷаи фаъолият мебояд ба таври доимӣ нигоҳ дошт.

Ҳамин тариқ, нигоҳ доштани маводҳои лоиҳа дар ҷои муносиб ва дар шакли пурра ба мақсад мувофиқ мебошад.

2) Талаботи ниғаҳдорӣ

Ниғаҳдории мавод якчанд талабот дорад, аз ҷумла нигоҳ доштани: маводи электронӣ дар корти хотира ва сейф; ҳисоботи молиявӣ дар сейф (агар зиёд бошад, пас дар архив); дигар маводҳо дар архив.

Дар навбати худ архив бояд аз таъсири беруна беҳатар нигоҳ дошта шавад.

Масъулияти ниғаҳдории маводи (мол, ҳуҷҷатҳо ва санадҳои) лоиҳавӣ/чорабинӣ, аз ҷумла тарз ва муҳлати ниғаҳдорӣ тибқи шартнома ва ё созишномаи ҳамкорӣ муқаррар карда мешавад.

ХУЛОСА

Чӣ тавре маълум гардид, баргузориҳои дилхоҳ лоиҳа/чорабинӣ, бахусус чорабиниҳои хусусияти идеологӣ дошта на 1-2 қадам, балки камиш 9 қадами фаъолиятро (амалҳоро) бо дарназардошти қисмҳо ва ҷанбаҳои гуногун дар бар мегирад. Инчунин, вақти/муҳлати амалисозии лоиҳа ва ё чорабинӣ 3-4 рӯз ва ё 1-2 ҳафта набуда, камиш 2 моҳро (ниг. ба Сохти Модел) фаро мегирад.

Аммо айни замон ин талаботҳо, ки таъминкунандаи

сифат ва самаранокии чорабинӣ баҳогузори мегардад ва дар арсаи байналмилалӣ назаруфта шудаанд, аз ҷониби аксарияти мақомоти дахлдори идоракунанда ва масъул иҷро намегарданд ва аҳамиятнокии онҳо ба пуррагӣ аз худ карда нашудаанд. Яъне, сабаби асосии камсифат амалӣ шудани чорабиниҳо ва ба ин васила таъсирбахш набудани онҳо, ин ба таври зарурӣ иҷро нагардидани талабот ва ё низомии муқаррарӣ аз ҷониби ҳам фармоишдиҳандагон ва ҳам иҷрокунандагон мебошад. Маҳз ҳамин муносибат (вазъият) сабаби он гардид, ки маводи мазкур рӯи кор оварда шавад.

Моделҳои дар боло овардашудаи амалисозии дилхоҳ лоиҳа ва ё чорабинӣ, ки 9 қадами фаъолиятро фаро гирифтааст, яке аз қисмҳои асосии амалию ташкилии низомии чорабини(ҳо)и идеологӣ буда, барои истифодаи васеъ ба субъектҳои идеологӣ, бахусус мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва институтҳои ҷомеаи шахрвандӣ тавсия карда мешавад.

Боиси зикр аст, ки дар фасли VI Моделҳои чорабини(ҳо)и идеологӣ муфассал оварда шуда, шакли мухтасари он дар замимаи 6 «Сохти Моделҳои чорабини(ҳо)и идеологӣ» барои истифодаи васеъ манзур мегардад.

Саволҳо барои санҷиш ва тақвияти дониш:

1. Фарқият байни лоиҳа, чорабинӣ ва амал дар чист?
2. Мафҳуми чорабинӣ тавзеҳ дода шавад?
3. Мақсади таҳияи Моделҳои ташкили чорабинӣ/лоиҳа ба чӣ асос меёбад?
4. Принсипҳои тартиби ташкили чорабинӣ/лоиҳа кадомҳоянд?